

PSALMEN

105, 106

Gods trouw tegenover de aanhoudende
ontrouw van Zijn volk

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/psalmen/105-106

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Twee geschiedenissen, twee lessen	3 min	5
2	Vertel over Gods wonderdaden	2 min	6
3	Mensen falen, maar God is trouw	2 min	8
4	God prijzen door Zijn daden te vertellen	3 min	9
5	Het verbond met Abraham, Izak en Jakob	2 min	11
6	Vreemdelingen beschermd in Kanaän	3 min	12
7	Jozef voorbereid om Israël te redden	5 min	14
8	Israël groeit en Egypte wordt getroffen	4 min	16
9	Bevrijding en verzorging in de woestijn	3 min	19
10	Kanaän als vervulling van Gods belofte	2 min	21
11	De trouw en voorkennis van God	4 min	22
12	Psalm 106 en Gods standvastige liefde	3 min	24
13	Wie kan al Gods daden vertellen?	3 min	26
14	Wonderen gezien, maar niets geleerd	4 min	27

15	Opstand en redding bij de Rode Zee	2 min	30
16	Ontevredenheid en wachten op God	4 min	31
17	Krijgen wat niet goed voor je is	2 min	34
18	Gebed is niet God naar je hand zetten	3 min	35
19	Rijkdom als beproeving en tuchtiging	3 min	36
20	Korach en het gouden kalf	2 min	38
21	Mozes pleit voor het schuldige volk	2 min	40
22	Het beloofde land verworpen	2 min	41
23	Bileam en de verleiding bij Baäl-Peor	2 min	42
24	Pinehas maakt een einde aan de plaag	2 min	44
25	Gerechtigheid bij Pinehas en Abraham	3 min	45
26	Mozes zondigt bij het water van Meriba	3 min	47
27	Vermenging met de Kanaänieten	2 min	49
28	Kinderoffers en geestelijke ontrouw	3 min	50
29	Straf, bevrijding en terugkeer uit ballingschap	3 min	52

Om verder te lezen

54

1

Twée geschiedenissen, twee lessen

We gaan naar Psalm 105. Psalm 105 en 106 zijn beide betrekkelijk lang vergeleken met de meeste psalmen die we hebben bestudeerd. Psalm 105 telt 45 verzen en Psalm 106 telt 48 verzen. Deze psalmen hebben iets met elkaar gemeen. Beide geven een doorlopend, selectief overzicht van de geschiedenis van de Joden. Daarin komen hun ontkoming uit Egypte aan bod, hun omzwervingen door de woestijn en Gods verschillende manieren van handelen tegenover de Joden in de woestijn. Ook gaan ze verder dan dat, naar latere perioden in hun geschiedenis.

Net als bij enkele andere psalmen die we hebben gezien, gaat het hier niet slechts om geschiedenis omdat die interessant is, maar om geschiedenis met een doel, waaruit een les moet worden geleerd. In Psalm 105 is het bijna allemaal positief. Het is bijna uitsluitend een opsomming van de goede dingen die God voor de Joden deed. Het gaat erover hoe Hij Zijn beloften hield, ondanks veel ongunstige omstandigheden die de indruk zouden hebben gewekt dat ze de vervulling van Gods beloften in de weg zouden staan. Toch vervulde God trouw iedere belofte die Hij deed. Zo wordt in Psalm 105 Gods trouw voor ons uiteengezet aan de hand van de historische gebeurtenissen die in de Joodse geschiedenis zijn vastgelegd.

In Psalm 106 hebben we daarentegen ongeveer dezelfde historische periode, of in elk geval een gedeeltelijke overlapping met dezelfde periode, maar dan vanuit een andere invalshoek beschreven. Die psalm legt niet zozeer de nadruk op Gods trouw als wel op de ontrouw van het volk. Iemand heeft deze twee psalmen de volgende titels gegeven. Psalm 105 noemde hij: 'Niet één ding is onvervuld gebleven.' Psalm 106 noemde hij: 'Maar geen enkele les werd geleerd.' Daarmee wordt bedoeld dat geen enkele belofte van God onvervuld bleef, zoals blijkt uit de geschiedenis die in Psalm 105 wordt beschreven. Maar de Joden leerden er geen enkele les uit, zoals Psalm 106 laat zien.

We zullen dit doornemen en ik zal proberen je geheugen op te frissen over enkele van de verhalen waar hier op gezinspeeld wordt. Omdat de lezers Joods waren, zouden ze deze verhalen tijdens hun jeugd telkens opnieuw hebben gehoord. Daarom zinspeelt de psalmist soms maar kort op iets, en die zinspeling zou bij een Joodse lezer een hele rijkdom aan bijzonderheden oproepen. Ze zouden zich het hele verhaal herinneren.

Dat kan ook voor ons gelden, aangezien de meesten van ons zojuist de historische gedeelten van het Oude Testament hebben doorgenomen en veel van deze verhalen ons nog vers in het geheugen zullen liggen. Maar voor iedereen die er minder vertrouwd mee is of sommige van deze dingen misschien vergeten is, zal ik proberen enkele bijzonderheden in te vullen. Dan wordt duidelijk wat hier in herinnering wordt geroepen.

2

Vertel over Gods wonderdaden

De openingsverzen zijn in wezen een aansporing aan Gods volk om over Gods wonderdaden te spreken, over alle goede dingen die Hij heeft gedaan. De rest van de psalm is de eigen poging van de psalmist om precies dat te doen: spreken over al Gods wonderdaden. Het idee is dat we het niet alleen voor onszelf moeten houden als we veel zegen van God hebben ontvangen. We moeten deze dingen aangrijpen als een gelegenheid om van Gods goedheid te getuigen tegenover degenen die Zijn goedheid nog niet hebben leren kennen. Als wij uit ervaring hebben geleerd dat God goed is, moeten we dat doorgeven aan degenen die die ervaring nog niet hebben gehad, zodat ook zij kunnen leren op Hem te vertrouwen. Dat is wat de openingsverzen zeggen.

Voordat we die lezen, wil ik misschien je aandacht vestigen op één vers in Psalm 107. Psalm 107, vers 2, zegt:

Laten zo spreken wie de HEERE verlost heeft, die Hij verlost heeft uit de hand van de tegenstanders,

PSALMEN 107:2

Psalm 107, vers 2:

Laat wie door de Heer bevrijd zijn dat zeggen, zij die Hij uit de macht van de vijand heeft bevrijd.

Dit betekent dat als God je uitkomst heeft gegeven in een bepaalde beproeving, of uit een bepaalde aanval die je dreigde te overweldigen, en God je eruit heeft gered, je daarover hoort te spreken. Je hoort het te vertellen, want er zijn mensen die zulke problemen doormaken en die niet, zoals jij, door zo'n ervaring hebben geleerd op God te vertrouwen. Daarom is het vertellen van Zijn overwinningen en Zijn trouw bedoeld om geloof in ons te wekken wanneer we het opnieuw vertellen. Het brengt deze dingen weer bij onszelf in herinnering, want we vergeten ze vaak. Ook maakt het Gods trouw aan anderen bekend.

Denk eraan dat de psalmist in Psalm 89 — ik meen dat het vers 2 was — zei:

Laat me je dat vers geven. Het is eigenlijk vers 1 in de Engelse versnummering:

Ik zal de blijken van goedertierenheid van de HEERE eeuwig bezingen, van generatie op generatie Uw trouw met mijn mond bekendmaken.

PSALMEN 89:2

Het idee is dat we Gods trouw mondeling aan andere mensen, en in feite aan alle generaties, bekend kunnen maken.

3

Mensen falen, maar God is trouw

De trouw van God is een les die Hij wil dat alle mensen kennen. Onder mensen is er zo weinig trouw. Er zijn zoveel mensen die zo cynisch zijn geworden dat ze geloven dat niemand te vertrouwen is. Onder mensen is dat misschien inderdaad waar. Paulus zei:

Volstrekt niet! Zo echter moet het zijn: God is waarachtig maar ieder mens een leugenaar, zoals geschreven staat: Opdat U gerechtvaardigd wordt wanneer U recht spreekt, en overwint wanneer U oordeelt.

ROMEINEN 3:4

Het is mogelijk dat ieder mens die je ooit hebt ontmoet of ooit zult ontmoeten, op de een of andere manier oneerlijk zal zijn en je misschien zal teleurstellen. Vaak proberen mensen niet bewust te misleiden, maar wekken ze door menselijke zwakheid per ongeluk een verkeerde indruk of iets dergelijks. Je kunt mensen eenvoudigweg niet vertrouwen, maar God kun je wel vertrouwen. Dat is voor mensen een moeilijke les om te leren. Want wanneer mensen vaak genoeg door anderen bedrogen zijn, ontwikkelen ze een gewoonte van twijfel: 'Ik geloof het pas als ik het zie', zo iets. Zo was Thomas. Zelfs toen zijn eigen beste vrienden, de andere apostelen, zeiden:

De andere discipelen dan zeiden tegen hem: Wij hebben de Heere gezien. Maar hij zei tegen hen: Als ik in Zijn handen niet het litteken van de spijkers zie, en mijn vinger niet steek in het litteken van de spijkers, en mijn hand niet steek in Zijn zij, zal ik beslist niet geloven.

JOHANNES 20:25

Hij had hen ongetwijfeld nooit als onbetrouwbare getuigen beschouwd, maar het leek zo'n radicale uitspraak dat hij meende dat hij die niet kon geloven, ook al werd het hem betuigd.

Mensen moeten eigenlijk opnieuw geprogrammeerd worden om te leren vertrouwen. Niet noodzakelijkerwijs om mensen te vertrouwen, al moeten we wel een bepaald niveau van vertrouwen in betrouwbare mensen opbouwen, zodat we ons leven niet volledig leiden in angst om bedrogen te worden of wat dan ook. Maar mensen moeten beslist leren God te vertrouwen, en dat gebeurt wanneer mensen leren dat Hij te vertrouwen is. De eerste fase waarin je dat leert, is dat het je verteld wordt. Wanneer je getuigenissen hoort van mensen die hebben meegemaakt hoe God hen uit een financiële crisis, een ernstige ziekte of een ander groot probleem redde, dan bemoedigt je dat. Maar lang niet zoveel als nadat je het in je eigen leven hebt zien gebeuren.

4

God prijzen door Zijn daden te vertellen

Toch is anderen vertellen over de trouw van God de eerste fase in het ontwikkelen van vertrouwen in God bij je luisteraars. Daarvoor dient deze psalm: om de trouw van God te verhalen. De openingsverzen zeggen ons, zoals ik al zei, in wezen dat we over deze dingen moeten praten. We moeten de mensen, zelfs onder de heidenen, vertellen dat ze over Zijn wonderlijke werken moeten zingen. Er staat:

Loof de HEERE, roep Zijn Naam aan, maak Zijn daden bekend onder de volken. Zing voor Hem, zing psalmen voor Hem, spreek aandachtig van al Zijn wonderen.

PSALMEN 105:1-2

Beide verzen beginnen met een aansporing om God te prijzen of voor Hem te zingen, en eindigen met de uitspraak dat we aan andere mensen moeten bekendmaken wat Hij heeft gedaan. We zouden zelfs kunnen stellen dat het vertellen van alles wat Hij heeft

gedaan, deel uitmaakt van het prijzen van Hem. Spreken over al Zijn wonderlijke werken maakt deel uit van onze lofprijzing aan Hem. Het brengt Hem beslist lof en heerlijkheid wanneer we dat doen.

Beroem u in Zijn heilige Naam, laat het hart van wie de HEERE zoeken, zich verblijden. Vraag naar de HEERE en Zijn kracht, zoek Zijn aangezicht voortdurend. Denk aan Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft, aan Zijn tekenen en de oordelen van Zijn mond, nakomelingen van Abraham, Zijn dienaar, kinderen van Jakob, Zijn uitverkorenen. Hij is de HEERE, onze God, Zijn oordelen gaan over heel de aarde. Hij denkt aan Zijn verbond voor eeuwig, aan de belofte die Hij gedaan heeft, tot in duizend generaties,

PSALMEN 105:3-8

Wanneer er staat dat Hij aan Zijn verbond gedacht heeft, houdt iedere verwijzing naar het feit dat God iets gedenkt altijd in dat Hij iets doet. Er staat dat Hij na de zondvloed aan Noach gedacht heeft, toen Noach en zijn gezin zoveel dagen in de ark hadden doorgebracht:

En God dacht aan Noach en aan al de wilde dieren en al het vee dat bij hem in de ark was; en God liet wind over de aarde gaan, zodat het water bedaarde.

GENESIS 8:1

Daarom liet Hij een wind komen om het water te laten zakken, enzovoort. Wanneer God gedenkt, betekent dat niet dat Hij iets vergeten was. Het betekent dat Zijn daden laten zien dat Hij het niet vergeten is. Wanneer hier dus staat dat Hij aan Zijn verbond

gedacht heeft, betekent het dat Hij ons heeft laten zien dat Hij Zijn verbond niet vergeten is. Hij is trouw geweest aan de dingen die Hij aan duizend generaties beloofd heeft. Er staat:

aan het verbond dat Hij met Abraham gesloten heeft, en Zijn eed aan Izak.

PSALMEN 105:9

5

Het verbond met Abraham, Izak en Jakob

Hier komen we bij de geschiedenis. Abraham was de eerste aan wie God dit verbond bekendmaakte. Er staat:

aan het verbond dat Hij met Abraham gesloten heeft, en Zijn eed aan Izak. Voor Jakob heeft Hij het vastgesteld als een verordening, voor Israël als een eeuwig verbond,

PSALMEN 105:9-10

In deze twee verzen worden enkele honderden jaren bestreken: de generaties van Abraham, Izak en Jakob. God deed Zijn verbondsbeloften eerst aan Abraham: dat Hij hem zou zegenen, zijn naam tot een zegen zou maken, hem tot een groot volk zou maken en door hem en door zijn zaad alle volken zou zegenen. Dat waren de dingen die aan Abraham werden bekendgemaakt. God herhaalde ze ook aan Izak, zijn zoon, en later aan Jakob, zijn zoon. Zo maakte God drie generaties lang persoonlijk het verbond bekend aan deze mannen uit de lijn van Abraham.

Wanneer er staat:

aan Israël kan dat hetzelfde zijn als Jakob, omdat Jakobs naam werd veranderd in Israël. Maar het is heel goed mogelijk dat het aan het einde van vers 10 verwijst naar het volk Israël, dat voortkwam uit de twaalf zonen van Jakob. Hoe dan ook, er staat:

en zei Dit is het verbond:

door te zeggen: Ik zal u het land Kanaän geven, het gebied dat uw erfelijk bezit is.

PSALMEN 105:11

Ook dat maakte deel uit van het verbond. Hij zou hun dit beloofde land geven in de tijd die zo wordt beschreven:

Toen zij met weinig mensen waren, ja, met weinigen, en vreemdelingen daarin,

PSALMEN 105:12

6

Vreemdelingen beschermd in Kanaän

Dat wil zeggen dat ze maar met weinigen waren toen God beloofde dat ze het land ooit zouden bezitten. Bovendien waren ze vreemdelingen in het land. Eigenlijk trokken ze er alleen maar doorheen, of trokken ze erin rond. Ze reisden rond en leefden als nomaden, ook al waren er overal in het land gevestigde gemeenschappen van Kanaänieten in ommuurde steden. Het land was in die tijd eigendom van de Kanaänitische volken. Abraham en zijn zonen waren passanten in het land. Ze trokken er alleen maar doorheen. Toch beloofde God het hun toen ze in die toestand verkeerden, veruit in de minderheid tegenover de Kanaänieten en zonder ook maar enige aanspraak op het land te lijken te hebben. En zij geloofden Zijn belofte dat dit land op een dag van hen zou zijn.

Er staat:

en zij van volk naar volk zwierven, van het ene koninkrijk naar het andere volk,

PSALMEN 105:13

Bij het woord ‘volken’ zouden we kunnen denken aan wat we tegenwoordig onder een volk verstaan: een grote politieke eenheid die zich over een groot gebied uitstrekt. Maar in feite bevond in die tijd elk volk zich binnen een ommuurde stad. Het waren als het ware stadstaten. Elke stad had haar eigen koning en was daarom een autonoom volk. De steden vochten met elkaar zoals volken dat doen, maar het waren kleine stadskoninkrijken, elk met een eigen koning. Abraham en zijn zonen trokken rond tussen deze volken, tussen deze steden.

liet Hij geen mens toe hen te onderdrukken. Ook bestrafte Hij koningen omwille van hen en zei: Raak Mijn gezalfden niet aan, doe Mijn profeten geen kwaad.

PSALMEN 105:14-15

Dat verwijst naar het feit dat Abraham en Izak soms het gebied van de Filistijnen binnengingen. Bij één gelegenheid ging Abraham naar Egypte. In Genesis, hoofdstuk 12, ging Abraham naar Egypte, en in Genesis, hoofdstuk 20, ging hij het gebied van de Filistijnen binnen, naar Gerar. Later ging zijn eigen zoon Izak opnieuw het gebied van de Filistijnen binnen.

Om de een of andere reden verlieten ze hun land, meestal vanwege hongersnoden. Zoals je je herinnert, logen ze over wie hun vrouwen waren en zeiden ze dat hun vrouwen hun zussen waren. Ze dachten dat ze door dat te zeggen hun eigen leven konden redden. Maar iedere keer dat een van de koningen Sara of Rebekka tot vrouw wilde nemen, bestrafte God die koning. In één geval in het bijzonder, dat van Abimelech in Genesis 20, sprak God werkelijk tot Abimelech en zei:

Geef deze vrouw terug aan haar man Abraham, want hij is een profeet, en doe hem geen kwaad.

GENESIS 20:7

Dit is een parafrase van die uitspraak in vers 15, waar staat dat God koningen omwille van hen bestrafte en zei:

Raak Mijn gezalfden niet aan en doe Mijn profeten geen kwaad.

want God had tot Abimelech gesproken en gezegd dat Abraham een profeet was.

7

Jozef voorbereid om Israël te redden

Hij riep een hongersnood over het land af, Hij liet het volledig aan brood ontbreken. Hij zond een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht. Men drukte zijn voeten vast in de boeien, hijzelf kwam in de ijzers. Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam, heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd. De koning stuurde boden en liet hem vrij, de heerser van de volken liet hem los. Hij stelde hem aan tot heer over zijn huis, tot heerser over al zijn bezit, om zijn vorsten zijn wil op te leggen en zijn oudsten wijsheid te leren. Daarna kwam Israël in Egypte, Jakob verbleef als vreemdeling in het land van Cham.

PSALMEN 105:16-23

Dit verwijst naar het feit dat God weliswaar een hongersnood over het land Kanaän bracht, zoals in vers 16 wordt vermeld, maar dat Hij de weg al had voorbereid om de Joden door die hongersnood heen te redden. Hij had Jozef op een ongebruikelijke manier vooruitgestuurd. Hij liet Jozef door zijn broers als slaaf verkopen, en Jozef bracht tijd door in de gevangenis. In feite was het ongeveer zeventien jaar later dat Jozef in Egypte tot een machtspositie werd verheven en zijn familie van de hongersnood kon redden door hen in Egypte een bevoorrechte positie te geven. Dat is wat hier wordt vermeld.

Hoewel Hij in vers 16 een hongersnood liet komen, had Hij in vers 17 een man voor hen uit gestuurd, namelijk Jozef. God waakte trouw over hen, ook al stelde Hij het land met een hongersnood op de proef. Hij wist dat Hij dat zou doen. Daarom bereidde Hij een weg voor waarlangs ze naar Egypte konden gaan, door Jozef vooruit te sturen.

Over Jozef staat in de verzen 18 en 19 dat de boeien pijn deden aan zijn voeten. Dat is een nogal aanschouwelijk detail dat in het verslag in Genesis niet werd genoemd, maar als dienaar en slaaf droeg hij werkelijk boeien die zijn benen afknelden. Maar er staat ook:

Totdat zijn woord uitkwam, stelde het woord van de Heer hem op de proef.

Dat gaat duidelijk over de tijd die hij in de gevangenis doorbracht, want in vers 20 staat:

De koning liet hem vrij en liet hem gaan.

Over de tijd dat hij in de gevangenis zat, staat dat hij daar bleef totdat zijn woord kwam. Dat verwijst waarschijnlijk naar de profetie die God Jozef in dromen had gegeven, voordat hij ooit naar Egypte werd verkocht. Toen hij thuis bij zijn familie was, gaf God hem twee dromen. De ene ging over de schoven die zich voor zijn schoof neerbogen, en de andere ging over de zon, de maan en de sterren die zich voor hem neerbogen. Beide hielden in wezen in dat zijn elf broers zich op een dag voor hem zouden neerbuigen. Dat had hij als een woord van de Heere ontvangen.

Denk eraan dat we het eerder hebben gehad over het sterven van een visioen. Dat was zijn visioen. Hij had dit visioen waarin hij zou regeren en zijn broers daadwerkelijk voor hem zouden buigen. De Heere had hem dat visioen gegeven. Maar toen stelde het woord hem op de proef. Het woord werd eigenlijk op de proef gesteld, en het stelde hem op de proef om te zien of hij zich nog steeds aan die belofte zou vasthouden, zelfs toen hij in de gevangenis zat en het wel uiterst onwaarschijnlijk leek dat zijn broers hem ooit zouden aanbidden. Het leek er zelfs niet op dat hij ooit uit de gevangenis zou komen. In die tijd wachtte hij er dus op dat het woord zou uitkomen, en in zekere zin stelde het woord hem op de proef. Dat wil zeggen: hij had een woord waaraan hij zich kon vasthouden, maar hij kon het ook opgeven. Hij kon zijn geloof in dat woord behouden of niet. Alleen al doordat dat woord er was, had hij iets wat hij kon geloven of niet geloven. Dat hij die belofte had terwijl hij zelf zo zwaar op de proef werd gesteld, stelde zijn geloof zwaar op de proef. Of hij volledig aan dat visioen gestorven is of niet, weten we niet. Maar we weten dat het er beslist naar uitzag dat dat visioen niet zou uitkomen.

We zien dus dat God Jozef niet alleen vooruitstuurde om het volk te sparen, maar dat God ook andere doelen voor ogen had die met Jozefs eigen leven te maken hadden. Hij stelde de man op de proef, liet zijn geloof groeien, enzovoort. We kunnen zien dat God in een bepaalde situatie altijd met meer dan één ding bezig is. Hij zal in jouw persoonlijke leven werken, en Hij zal in het persoonlijke leven van iemand anders werken. En in de relatie die je met die ander hebt, zal Hij een derde resultaat teweegbrengen, omdat Hij op zoveel verschillende niveaus aan het werk is. In dit geval werkte Hij eraan om het volk Israël te redden, maar Hij was ook in Jozefs leven aan het werk. En ongetwijfeld was Hij ook bezig met de mensen in de gevangenis met wie Jozef te maken had.

8

Israël groeit en Egypte wordt getroffen

Nadat ernaar verwezen is dat Jozef uit de gevangenis werd vrijgelaten, wordt vermeld dat hij Jakob en zijn broers liet roepen om daar bij hem te komen wonen. In vers 23 staat:

Ook Israël kwam naar Egypte en Jakob verbleef als vreemdeling in het land van Cham.

Denk eraan dat de Egyptenaren afstamden van Noachs zoon Cham. Daar wordt hier dus naar verwezen.

Hij deed Zijn volk zeer toenemen en maakte het machtiger dan zijn tegenstanders.

PSALMEN 105:24

Dit is precies wat in Exodus hoofdstuk 1 staat. De farao merkte dat de Joden zich in het land zo snel vermenigvuldigden dat ze de Egyptenaren in aantal begonnen te overtreffen. Dat joeg hem angst aan, en daarom maakte hij hen tot slaven. Er staat dus dat zij sterker werden dan hun vijanden, wat betekent dat zij sterker werden in aantal en dergelijke.

Hij veranderde hun hart, zodat zij Zijn volk haatten en Zijn dienaren listig behandelden. Hij zond Mozes, Zijn dienaar, en Aäron, die Hij verkozen had. Zij verrichtten onder hen de tekenen die Hij bevolen had, en wonderen in het land van Cham.

PSALMEN 105:25-27

Dat wil zeggen: God keerde het hart van de Egyptenaren ertoe Zijn volk te haten.

Nu krijgen we een opsomming van enkele plagen die werden gezonden. Niet alle tien worden genoemd, maar er wordt hier naar heel wat plagen verwezen.

Hij zond duisternis en maakte het duister — zij waren Zijn woord niet ongehoorzaam — Hij veranderde hun water in bloed en doodde hun vissen. Hun land wemelde van kikkers, tot in de kamers van hun koningen. Hij sprak, en er kwamen steekvliegen en muggen in hun hele gebied. Hij maakte hun regen tot hagel, bracht vlamvend vuur in hun land.

PSALMEN 105:28-32

De verwijzing naar vlamvend vuur is kennelijk een verwijzing naar de bolbliksem die volgens Exodus 9:23 samen met de hagelplaag kwam. In de Engelse vertaling waarop deze uitleg is gebaseerd, staat dat het vuur of de bliksem over de grond voortging. De HSV formuleert dit anders en zegt dat vuur naar de aarde schoot. Er bestaat een verschijnsel waar ik niet veel van begrijp, en ik weet niet zeker of iemand het volledig begrijpt. Waarschijnlijk zijn er wel mensen die er meer van weten, maar het wordt bolbliksem genoemd. In bepaalde gebieden, volgens mij in het Middenwesten en zulke plaatsen, waar onweersbuien verschijnselen vertonen die wij nooit hebben gezien, kan

zich een echte bol van vuur of bliksem vormen. Die kan over de bovenkant van een hek lopen of rollen, of over de grond rollen. Hij raakt dan een boom of iets dergelijks, en die boom barst zomaar in vlammen uit. Het is een verbazingwekkend verschijnsel, en in bepaalde delen van het land is het helemaal niet zo ongewoon om dit soort dingen te zien. Dat is kennelijk wat er gebeurde, want in Exodus 9:23 wordt vermeld dat tijdens de hagelplaag de bliksem, of het vuur, over de grond voortging. Daar lijkt hier in vers 32 naar verwezen te worden.

Er staat:

Hij trof hun wijnstok en hun vijgenboom, Hij brak de bomen in hun gebied in stukken.

PSALMEN 105:33

Dit gebeurde tijdens de hagelplaag.

Hij sprak, en er kwamen veldsprinkhanen, treksprinkhanen, niet te tellen,

PSALMEN 105:34

In de Engelse vertaling die de spreker gebruikt, worden hier naast sprinkhanen ook ‘caterpillars’ genoemd; de HSV heeft ‘treksprinkhanen’. De volgende uitleg over rupsen en larven sluit aan bij dat Engelse vertaalwoord. In het boek Joël worden vier verschillende ontwikkelingsstadia van een sprinkhaan genoemd, en een rups is een van de ontwikkelingsstadia van de larve. Er wordt hier dus verwezen naar het feit dat er sprinkhanen kwamen. En niet slechts één generatie sprinkhanen, maar ze waren er kennelijk lang genoeg om ook nakomelingen te krijgen. De rupsen, hun larven, werden daar voortgebracht.

die al het gewas in hun land opaten, ja, zij aten de vrucht van hun akker op.

PSALMEN 105:35

Hij trof alle eerstgeborenen in hun land, de eerste vruchten van al hun mannelijke kracht.

PSALMEN 105:36

Dit is de tiende plaag, waarmee het Pascha verbonden was: de dood van de eerstgeboren zoon.

‘De eerste vruchten van al hun mannelijke kracht’ verwijst naar de eerstgeborenen.

9

Bevrijding en verzorging in de woestijn

Hij leidde hen uit met zilver en goud, onder hun stammen was niemand die struikelde.

PSALMEN 105:37

Het zilver en goud werden hun door de Egyptenaren gegeven. Nadat de tien plagen voorbij waren, wilden de meeste Egyptenaren, anders dan de farao, maar al te graag van de Joden af. Ze beseften dat de plagen over hen kwamen doordat de Joden daar waren. Het hart van de farao was verhard, dus hij dacht niet zoals zijn eigen volk dacht. Maar de meeste mensen wilden maar al te graag van de Joden af.

Mozes zei de avond vóór het Pascha tegen de Joden dat ze naar de Egyptenaren moesten gaan en hun om goud, zilver, juwelen en allerlei andere dingen moesten vragen en die van hen moesten opeisen. Die werden later door de Joden in de woestijn gebruikt om de tabernakel en het meubilair ervan te bouwen. De Egyptenaren gaven de Joden graag alles waar ze om vroegen, alleen maar om hen te laten vertrekken. In feite betaalden ze hun om weg te gaan. Het was van hun kant geen diefstal en het was ook geen afpersing dat de Joden dit deden. Ze dreigden er niet mee dat deze dingen zouden gebeuren als de Egyptenaren hun geen goud en zilver gaven, want het was in feite God Die hun gezegd had dit te doen. Dit was misschien achterstallig loon voor vierhonderd jaar onbetaalde arbeid die de Joden als slaven voor de Egyptenaren

hadden verricht. Ze kregen slechts een klein percentage terugbetaald van wat ze betaald hadden moeten krijgen voor al het werk dat van hen was geëist. Die dingen werden later vervolgens aan God gewijd.

Er staat dat ze met zilver en goud vertrokken. Er staat dat er onder hen niet één zwakke was. Dat moet betekenen dat God ieder van hen op bovennatuurlijke wijze gezond had gemaakt op die specifieke nacht waarin ze door de Rode Zee moesten vluchten. Ze hadden al hun kracht nodig en God hield hen sterk. Elders wordt ons verteld dat tijdens hun veertig jaar rondzwerven in de woestijn hun kleren niet versleten en hun schoenen niet versleten. Dat was uiteraard ook een bovennatuurlijke voorziening voor hen.

Egypte was blij toen zij vertrokken, want angst voor hen was op de Egyptenaren gevallen.

PSALMEN 105:38

Hij spreidde een wolk uit om hen te bedekken en gaf vuur om de nacht te verlichten.

PSALMEN 105:39

Dit gebeurde nadat ze de Rode Zee waren overgestoken. Ze kregen kwartels daar in de woestijn. Je herinnert je dat verhaal, en daarna volgde er een plaag.

Zij baden, en Hij deed kwartels komen, Hij verzadigde hen met hemels brood.

PSALMEN 105:40

Dat verwijst naar manna.

Hij opende een rots en er vloeide water uit, dat als een rivier door de dorre plaatsen stroomde.

PSALMEN 105:41

Dat verwijst naar het moment waarop Mozes op de rots sloeg en het water eruit kwam.

10

Kanaän als vervulling van Gods belofte

Want Hij dacht aan Zijn heilige woord, aan Abraham, Zijn dienaar. Zo leidde Hij Zijn volk uit met vreugde, Zijn uitverkorenen met gejuich. Hij gaf hun de landen van de heidenvolken. Zo namen zij in bezit waarvoor de volken hadden gezwoegd,

PSALMEN 105:42-44

Met de heidenen worden de Kanaänieten bedoeld. Hij gaf het bezit van de Kanaänieten aan de Joden, en zij erfden hun arbeid. Dat betekent natuurlijk dat de Joden niet in een of andere dorre woestenij terechtkwamen die ze moesten ontginnen. Toen ze deze steden overnamen, waren er al huizen gebouwd en akkers bebouwd. Ze liepen er gewoon binnen en namen de arbeid van anderen over.

Dat lijkt misschien niet erg ethisch. Maar als je beseft dat het Gods bedoeling was om de Kanaänieten te oordelen, en dat God daar beslist gerechtvaardigd toe was omdat ze een buitengewoon goddeloos volk waren, dan heeft God het recht om hun bezittingen en alles wat ze hebben te geven aan wie Hij maar wil. In Spreuken staat zelfs:

De goede mens doet zijn kleinkinderen erven, maar het vermogen van de zondaar is weggelegd voor de rechtvaardige.

SPREUKEN 13:22

Dat is min of meer wat er met de Kanaänieten gebeurde. Ze bebouwden het land, ze woonden er honderden jaren en ze deden wat goddeloos was in de ogen van God. God oordeelde hen, verdreef hen uit het land, vernietigde velen van hen en gaf alles aan de Joden. Zo konden de Joden eenvoudig kant-en-klare boerderijen, huizen en steden binnengaan, zodat ze de arbeid van de andere volken erfden. Er staat:

opdat zij zich aan Zijn verordeningen zouden houden en Zijn wetten in acht zouden nemen. Halleluja!

PSALMEN 105:45

11

De trouw en voorkennis van God

Je kunt zien dat deze uiteenzetting over Gods trouw in de geschiedenis van Israël begint met een specifieke belofte die Hij aan Abraham gaf en die in de verzen 9 tot en met 11 wordt genoemd. Er wordt op gewezen dat God met Abraham, Izak en Jakob het verbond sloot dat Hij hun het land zou geven. In vers 12 wordt ons ook verteld dat het, toen Hij deze belofte deed, vanuit natuurlijk oogpunt niet waarschijnlijk was dat die ooit zou uitkomen. Het land werd namelijk bewoond door machtige volken die tegen de Joden waren. De Joden waren gering in aantal. Ze waren slechts rondtrekkende vreemdelingen in het land. Toch deed God een belofte waarvan de vervulling vanuit natuurlijk oogpunt onwaarschijnlijk leek.

De rest van het verhaal, tot aan het einde, werkt toe naar het feit dat God hun inderdaad het land gaf. Dat is wat Hij in vers 44 zegt:

En Hij gaf hun de landen van de heidenen.

Het idee hier is te laten zien dat God beloofde Zijn volk het land te geven, en de geschiedenis die daarop volgt laat zien welke stappen er werden genomen om dat te doen. Toen Abraham, Izak en Jakob die belofte kregen, waren ze in het land Kanaän. Maar God wilde de Kanaänieten kennelijk op de een of andere manier verzwakken door hongersnood te sturen. Daarom stuurde Hij Jozef vóór zijn familie uit naar Egypte en bereidde Hij in Egypte een plaats voor de Joden voor. In het land Egypte liet

Hij toe dat ze onder de onderdrukking van de Egyptenaren kwamen. Dat was niet in strijd met Zijn trouw, want ook dat maakte deel uit van hun vorming. Het was duidelijk dat ze een grote bevrijding nodig hadden om hen te laten inzien dat ze God nodig hadden. Ze moesten moeilijkheden ondervinden. Als Hij Abraham er alleen maar uit had geroepen en diens nageslacht door een langzaam en geleidelijk proces tot een groot volk had laten worden, zouden ze in hun geschiedenis geen beslissende bevrijding hebben gehad waarop ze konden terugkijken als het moment waarop God hun Zijn macht toonde en hun iets gaf om dankbaar voor te zijn.

We weten dat de Joden na de bevrijding uit Egypte daar altijd op terugkeken als hun Vierde juli. Dat was de geboorte van hun volk, en die geboorte kwam tot stand door een bovennatuurlijke bevrijding van God. We weten nu dat God het zelfs op deze manier deed om een typologisch beeld te geven van onze slavernij, waaruit Jezus ons bevrijdt. Het Nieuwe Testament vertelt ons dat Jezus ons Paschalam is. Het Pascha was natuurlijk wat hen uit Egypte bevrijdde. In het Nieuwe Testament worden verschillende vergelijkingen gemaakt met onze bevrijding van de zonde, ontleend aan beelden uit de bevrijding van de Joden uit Egypte.

Alles wat God met de Joden in Egypte deed, en de bevrijding die Hij tot stand bracht, maakte deel uit van Zijn trouw aan hen. Maar het was natuurlijk ook het schrijven van een verhaal en het schilderen van een beeld voor ons, om bepaalde dingen vooraf te schaduwen die Hij later door Zijn Zoon Jezus zou doen. Het punt is dat de details worden doorgenomen. Hoewel ze vierhonderd jaar als slaven in Egypte waren, dacht God aan Zijn verbond. Hij kwam en stuurde plagen over Egypte. Hij zorgde ervoor dat ze werden bevrijd. Hoewel ze vierhonderd jaar slaven waren geweest, trokken ze rijk weg, met zilver en goud. Hij gaf hun voedsel toen ze door de woestijn trokken. Hij gaf hun kwartels. Hij gaf hun brood. Hij gaf hun water uit de rots. Met andere woorden, het is een opsomming van alle trouwe dingen die God deed om Zijn gunst aan dat volk te tonen. Uiteindelijk eindigt het ermee dat Hij hen het land binnenbrengt.

12

Psalm 106 en Gods standvastige liefde

Zoals ik al zei, behandelt Psalm 106 voor een deel dezelfde geschiedenis en dezelfde historische informatie, maar met een andere les voor ogen. Het doel daarvan is te laten zien dat de Joden, hoewel God al deze dingen deed, Hem nooit werkelijk gehoorzaamden. Ze leerden nooit werkelijk Hem te gehoorzamen en Hem te vertrouwen. Dat was iets wat de Joden zelf erkenden. Dit is geen antisemitische uitspraak. Het is geschreven door een Joodse dichter, wie dat ook was. We weten niet wie het geschreven heeft, maar het was duidelijk een Joods geschrift. De Joden uit latere tijden erkenden dat veel van hun ellende was voortgekomen uit hun eigen opstandigheid, koppigheid en weigering om van Gods goedheid jegens hen te leren.

Hier hebben we deze andere geschiedenis, die ongeveer even lang is. Die begint:

Halleluja! Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

PSALMEN 106:1

Deze specifieke uitspraak luidt:

Dank de Heer, want Hij is goed en Zijn liefde duurt eeuwig.

en komt in heel wat Psalmen voor. Een aantal Psalmen begint zelfs met deze uitspraak, en sommige hebben haar daadwerkelijk als een steeds terugkerend refrein.

Psalm 136 is een interessant voorbeeld, want Psalm 136 begint met dezelfde zin:

Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

PSALMEN 136:1

Daarna eindigt elk vers met:

Want Zijn liefde duurt eeuwig.

Het is als een refrein dat telkens en telkens en telkens weer wordt ingezet.

Toen God de Joden onder Josafat in 2 Kronieken, hoofdstuk 20, met hun muziekinstrumenten liet uittrekken om zonder wapens een strijd te voeren, trokken ze uit en moesten ze lofliederen voor God zingen in plaats van met wapens te strijden. Je herinnert je waarschijnlijk dat we naar dat verhaal hebben verwezen, of je herinnert je dat je het zelf hebt bestudeerd: hoe God het leger van de vreemdelingen daadwerkelijk tegen zichzelf keerde, zodat de Joden niet eens hoefden te strijden. In de beschrijving van het zingen en het prijzen van God staat in 2 Kronieken 20:21:

Hij pleegde overleg met het volk en stelde voor de HEERE zangers aan en mensen die de heilige Majesteit prijzen zouden, terwijl zij voor de gewapende mannen uit trokken en zeiden: Loof de HEERE, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig!

2 KRONIEKEN 20:21

Dat was in wezen wat ze zongen:

Halleluja! Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

PSALMEN 106:1

We zien dat Psalm 136 dit als refrein overneemt. Elk vers eindigt met:

Want zijn liefde duurt eeuwig.

Hier staat het aan het begin van deze psalm, en we zullen het ook aan het begin van andere Psalmen aantreffen. Het was duidelijk een van de grote geloofsbelijdenissen en een van de grote lofprijzingen van God, namelijk:

Zijn liefde duurt eeuwig.

13

Wie kan al Gods daden vertellen?

De spreker bespreekt hier het Engelse vertaalwoord ‘mercy’, dat meestal doet denken aan vergeving of aan goedheid die iemand niet verdient. In het weergegeven HSV-vers staat hiervoor ‘goedertierenheid’. Dat is natuurlijk een heel redelijke betekenis. De meeste nieuwe vertalingen hebben het woord barmhartigheid veranderd in standvastige liefde. Dat lijkt de vertaling te zijn waaraan voor het Hebreeuwse woord de voorkeur wordt gegeven: niet barmhartigheid, maar standvastige liefde. Dat is heel vaak het geval. In het Oude Testament staat voor het woord barmhartigheid een Hebreeuws woord waarvan vertalers nu menen dat het beter met standvastige liefde kan worden vertaald. Dat is onveranderlijke liefde. Standvastig betekent dat die onwrikbaar is. Het is in wezen Gods onvoorwaardelijke liefde. Er is een lied: „De standvastige liefde van de HEERE duurt eeuwig.” Dat is een regel die voorkomt in sommige liederen die wij zingen. Die is juist hieraan ontleend. Het was precies wat de Joden zongen toen ze eropuit trokken om de legers van de vreemdelingen tegemoet te gaan. En de HEERE eerde hen en schonk hun overwinningen.

Deze psalm begint op die manier:

Prijs de Heer, dank de Heer, want Hij is goed, want zijn liefde...

of Zijn standvastige liefde,

Wie zal de machtige daden van de HEERE verwoorden, al Zijn lof verkondigen?

PSALMEN 106:2

In Psalm 105 stond:

Zing voor Hem, zing psalmen voor Hem, spreek aandachtig van al Zijn wonderen.

PSALMEN 105:2

Spreek over al die dingen. Maar nu zegt hij eigenlijk: wie kan het allemaal vertellen? God heeft zoveel gedaan dat we het geen recht kunnen doen, ook al zouden we proberen erover te spreken en ervan te vertellen. Wie van ons kan zich alle goede dingen herinneren die God heeft gedaan? Wie van ons zou werkelijk de juiste woorden kunnen vinden om de opwinding en de grootsheid van die gebeurtenis weer te geven zoals degenen die haar meemaakten die hebben ervaren? Wie kan deze dingen werkelijk vertellen? Wie kan de machtige daden van de HEERE uitspreken? Wie kan al Zijn lof verkondigen?

Welzalig zij die zich aan het recht houden, die te allen tijde gerechtigheid doen. Denk aan mij, HEERE, naar het welbehagen in Uw volk; zie naar mij om met Uw heil, zodat ik het goede van Uw uitverkorenen mag zien, mij mag verblijden met de blijdschap van Uw volk, mij mag beroemen met Uw eigendom.

PSALMEN 106:3-5

14

Wonderen gezien, maar niets geleerd

Nu begint hij aan zijn historische verslag. Hij begint met een samenvatting van wat hij op het punt staat toe te lichten. De samenvatting luidt: wij hebben gezondigd. Daar zal de hele psalm eigenlijk over gaan. Wij hebben gezondigd. Wij hebben U niet gehoorzaamd. Vervolgens gaat hij toelichten hoeveel ze hebben gezondigd en hoe vaak God hun de gelegenheid gaf om niet te zondigen, maar ze toch zondigden.

Wij hebben gezondigd, evenals onze vaders, wij hebben ons misdragen, wij hebben goddeloos gehandeld. Onze vaders in Egypte hebben Uw wonderen niet opgemerkt; zij hebben niet gedacht aan Uw talrijke blijken van goedertierenheid, maar waren ongehoorzaam bij de zee, de Schelfzee.

PSALMEN 106:6-7

In Psalm 105 werden enkele van de plagen opgesomd die God in Egypte teweegbracht om Zijn trouw aan de Joden te tonen en om een oordeel over de Egyptenaren te brengen. In de Engelse vertaling die de spreker gebruikt, staat dat de Joodse vaders Gods wonderen ‘niet begrepen’; de HSV zegt dat zij die ‘niet opgemerkt’ hebben. De uitleg die volgt, gaat uit van die Engelse formulering: hoewel God wonderen in Egypte deed en plagen over de Egyptenaren zond, leerden zij daar geen blijvende les uit. Dat betekent niet dat ze het destijds niet waardeerden. Het betekent eenvoudigweg dat zij er niet werkelijk een blijvende les uit leerden. Hoewel ze Gods bevrijding op dat moment waardeerden en zich verheugden over de plagen die over de Egyptenaren werden gezonden om hen te bevrijden, werd het toch al snel vergeten. Ze leerden de les van Gods trouw niet werkelijk.

Het is zoals toen Jezus met Zijn discipelen het Meer van Galilea overstak. Hij zei:

En Hij gebod hun en zei: Kijk uit, pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën en voor het zuurdeeg van Herodes.

MARKUS 8:15

De discipelen zeiden:

En zij spraken er met elkaar over en zeiden: Dit zegt Hij, omdat wij geen broden hebben.

MARKUS 8:16

want ze wisten niet waar Hij het over had. Hij zei:

En Jezus, Die dat wist, zei tegen hen: Waarom spreekt u erover met elkaar dat u geen broden hebt? Ziet u het nog niet in en begrijpt u het niet? Hebt u nog uw verharde hart? U hebt ogen, en u ziet niet? En u hebt oren, en u hoort niet? En herinnert u zich niet, toen Ik de vijf broden brak voor de vijfduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? Zij zeiden tegen Hem: Twaalf. En toen Ik de zeven brak voor de vierduizend mannen, hoeveel volle manden met stukken brood u opraapte? En zij zeiden: Zeven.

MARKUS 8:17-20

Hij zei:

En Hij zei tegen hen: Waarom begrijpt u het dan niet?

MARKUS 8:21

Wat Hij daar kennelijk zei, was: begrijpen jullie niet dat Ik Me geen zorgen maak over brood? Ik kan brood vermenigvuldigen. Daar is geen enkel probleem. Herinneren jullie je die gevallen niet? Hebben jullie de les van de broden niet geleerd? Een van de evangeliën zegt zelfs dat ze Zijn bedoeling niet begrepen omdat ze de les van de broden niet begrepen, of niet hadden geleerd. Ze begrepen het wonder van de broden niet.

Ze hadden wonderen gezien en zich er destijds over verheugd, maar ze leerden er geen blijvende les uit: dat God voor alles kan zorgen. Ze leerden niet om het vertrouwen op Hem voor toekomstige bevrijdingen tot een vast denkpatroon te maken. Daarom staat er:

15

Opstand en redding bij de Rode Zee

Wij hebben gezondigd, evenals onze vaders, wij hebben ons misdragen, wij hebben goddeloos gehandeld. Onze vaders in Egypte hebben Uw wonderen niet opgemerkt; zij hebben niet gedacht aan Uw talrijke blijken van goedertierenheid, maar waren ongehoorzaam bij de zee, de Schelfzee.

PSALMEN 106:6-7

Dat betekent niet dat ze geen waardering hadden voor de plagen, maar dat die hun denkgewoonten niet werkelijk veranderden. Ze leerden daardoor nog altijd niet op God te vertrouwen.

Er staat dat ze Hem bij de Rode Zee tartten. Daarmee wordt bedoeld dat de Joden, voordat God de Rode Zee opende, zeiden:

en zij zeiden tegen Mozes: Waren er in Egypte geen graven, dat u ons hebt meegenomen om in de woestijn te sterven? Hoe hebt u dit met ons kunnen doen door ons uit Egypte te leiden? Was dit niet wat wij in Egypte al tegen u zeiden: Laat ons met rust, laten wij de Egyptenaren maar dienen? Want het is beter voor ons de Egyptenaren te dienen dan in de woestijn te sterven.

EXODUS 14:11-12

enzovoort. Ze klaagden werkelijk tegen Mozes en tegen God omdat Hij hen naar een plaats had gebracht waar ze dachten dat ze zouden sterven. Daarmee tartten ze God, maar God was op dat moment geduldig met hen.

Er staat:

Maar Hij verlost hen omwille van Zijn Naam, om Zijn macht bekend te maken. Hij bestrafte de Schelfzee, zodat ze droogviel; Hij deed hen door de diepe wateren gaan als door een woestijn. Hij verlost hen uit de hand van de hater, Hij bevrijdde hen uit de hand van de vijand. Water bedolf hun tegenstanders, niet één van hen bleef over. Toen geloofden zij Zijn woorden, zij zongen Zijn lof.

PSALMEN 106:8-12

In Exodus 15 kwamen ze aan de overkant. Opeens geloofden ze, maar dat duurde maar heel kort. Aan de andere kant van de zee zongen ze Gods lof. Maar het was slechts een tijdelijke opwekking, want in vers 13 staat:

16

Ontevredenheid en wachten op God

Maar zij vergaten spoedig Zijn werken. Zij wachtten niet op Zijn raad, en werden met gulzigheid bevangen in de woestijn; zij stelden God op de proef in de wildernis. Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:13-15

Dezelfde periode van omzwervingen in de woestijn wordt in Psalm 105 genoemd. In Psalm 105 wordt niet vermeld hoe het volk reageerde, maar alleen dat God trouw was en hun kwartels zond. In vers 40 van de vorige psalm staat:

Zij baden, en Hij deed kwartels komen, Hij verzadigde hen met hemels brood.

PSALMEN 105:40

Hij opende een rots en er vloeide water uit, dat als een rivier door de dorre plaatsen stroomde.

PSALMEN 105:41

Daar wordt alleen getoond hoe God in de woestijn al die goede dingen voor hen deed. Maar deze psalm haalt dezelfde verhalen aan en wijst erop dat ze die dingen van God kregen omdat ze klaagden, omdat ze boos waren op God, omdat ze mopperden en omdat ze niet tevreden waren met Hem.

In vers 13 staat:

Ze wachtten niet op Zijn raad.

Dat zou kunnen betekenen dat ze op God vooruitliepen toen Hij hun niet had gezegd dat ze verder moesten trekken. Maar dat lijkt hier niet de betekenis te zijn. Als je aan het verhaal denkt, is dat niet echt wat er gebeurde. Wanneer er staat:

Ze wachtten niet op Zijn raad.

bedenk dan dat de uitdrukking ‘op God wachten’ vaak in de Psalmen voorkomt.

In Psalm 104, die we een tijdje geleden hebben gelezen, worden de vijf scheppingsdagen doorlopen. Daar wordt in het bijzonder gesproken over de dieren waarvoor God zorgt. In Psalm 104:27 staat:

Zij allen wachten op U, dat U hun voedsel geeft op zijn tijd.

PSALMEN 104:27

Dat wil zeggen dat al deze geschapen wezens voor hun voedsel op God wachten. Op God wachten betekent natuurlijk dat je naar Hem kijkt met de verwachting en het vooruitzicht dat Hij zal voorzien. Het betekent in wezen dat je Hem vertrouwt en tot rust komt, terwijl je geduldig wacht tot Hij het op de juiste tijd geeft. Zo zijn de dieren, zegt hij. Hij zegt:

Daar ligt de zee, groot en wijd uitgestrekt; daar leeft krioelend gedierte, niet te tellen, kleine dieren en grote. Daar varen de schepen, daar gaat de Leviathan, die U gevormd hebt om hem erin te laten spelen. Zij allen wachten op U, dat U hun voedsel geeft op zijn tijd. Geeft U het hun, zij verzamelen het, doet U Uw hand open, zij worden met het goede verzadigd.

PSALMEN 104:25-28

In tegenstelling daarmee wachtten de Joden in Psalm 106 niet op Hem. Dat wil zeggen dat ze niet geduldig waren. Ze wachtten niet op Zijn tijd, op Zijn raad, met andere woorden, op de beslissing die Hij zou nemen over wanneer en hoe Hij hun te eten zou geven. Ze wachtten niet op Hem zoals de dieren dat deden, maar:

en werden met gulzigheid bevangen in de woestijn; zij stelden God op de proef in de wildernis.

PSALMEN 106:14

Dit hevige verlangen was een verlangen naar voedsel en naar vlees, en ze riepen om kwartels. Je weet nog hoe God hun kwartels zond en er een plaag over hen kwam omdat ze dit vlees gulzig naar binnen schrokken. Ze hadden waarschijnlijk al maanden geen vlees gegeten en verslonden uitgehongerd dit rottende vlees, deze dode kwartels die rondom hen op de grond waren gevallen. Er brak onder hen een grote plaag uit.

Daar wordt in vers 15 naar verwezen, waar staat:

Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:15

17

Krijgen wat niet goed voor je is

Dat wil zeggen dat God hun gaf waar ze om vroegen, maar het was niet goed voor hen. Dat is iets beangstigends en een interessant beginsel uit de Schrift, dat volgens mij voor alle tijden geldt. God heeft ons gezegd dat Hij ons hoort als wij iets vragen overeenkomstig Zijn wil. En als Hij ons hoort, weten we dat Hij ons geeft wat we van Hem gevraagd hebben. Zo staat het in 1 Johannes 5:14-15:

En dit is de vrijmoedigheid die wij hebben in het toegaan tot God, dat Hij ons verhoort, telkens als wij iets bidden naar Zijn wil.

1 JOHANNES 5:14

Er is geen garantie dat Hij ons iets zal geven waar we om vragen als het niet naar Zijn wil is. Maar als we pech hebben, doet Hij dat misschien toch. Vaak vragen we om dingen die niet Gods wil zijn. De reden dat ze niet Zijn wil zijn, is dat ze niet goed voor ons zijn. Als ze goed voor ons waren, zou Hij ze voor ons willen, want Zijn wil is goed voor ons.

Want God, de HEERE, is een zon en een schild, de HEERE zal genade en eer geven, Hij zal het goede niet onthouden aan hen die in oprechtheid hun weg gaan.

PSALMEN 84:12

Maar als Hij ons iets onthoudt omdat het niet goed voor ons is, en wij Hem er toch voortdurend om smeken, klagen dat we het niet hebben en eisen dat Hij het ons geeft, dan geeft Hij het vaak toch. Ook al is het niet Zijn wil om dat te doen. Het is van Zijn kant meer een disciplinaire maatregel. Hij geeft ons waar we om vragen, omdat Hij weet dat het ons een les zal leren, of dat zou het in elk geval moeten doen. Het is op zijn minst bedoeld om ons een les te leren.

In hun geval gaf Hij hun waar ze om vroegen, maar het kostte hun heel veel, zoals Hij wist dat zou gebeuren. Maar ze waren zo veeleisend. Ze stelden God in de woestijn op de proef en eisten dat Hij hun brood gaf. Dus gaf Hij hun waar ze om vroegen, maar tegelijk liet Hij hen uitteren.

18

Gebed is niet God naar je hand zetten

Er zijn tegenwoordig veel mensen in de gemeente die denken dat God hun loopjongen is en elk verzoek van hen moet inwilligen. Er zijn bepaalde Schriftgedeelten die gebruikt kunnen worden, en ook gebruikt worden door sommige soorten christenen, die erop wijzen dat we alles kunnen krijgen waar we om vragen. Er staat een Schriftgedeelte in Johannes 15 waar Jezus zei:

Als u in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, vraag wat u maar wilt en het zal u ten deel vallen.

JOHANNES 15:7

Er zijn ook andere Schriftgedeelten van die strekking. Markus 11:24 zegt:

Daarom zeg Ik u: alles wat u biddend begeert, geloof dat u het ontvangen zult, en het zal u ten deel vallen.

MARKUS 11:24

Zulke Schriftgedeelten wijzen erop dat je gewoon kunt vragen om wat je maar wilt, en dat je het dan kunt krijgen.

De voorwaarden die daarin besloten liggen, zijn te vinden in andere Schriftgedeelten en soms zelfs in dezelfde passages. Die maken duidelijk dat deze belofte alleen geldt als je verlangens godvruchtige verlangens zijn. Als je verlangens godvruchtige verlangens zijn, kun je erom vragen en zal God het je geven. Maar veel mensen hebben gedacht dat het een algemene, onvoorwaardelijke belofte is: wat je ook maar wilt, vraag het gewoon aan God en je kunt het van Hem eisen.

Er is een hele stroming van christenen, een hele beweging in de christelijke wereld van vandaag, die zo over gebed denkt: het is gewoon jouw manier om God jouw wil te laten uitvoeren. Het is jouw manier om je zelfzuchtige verlangens vervuld te krijgen en God als je assistent of je loopjongen te gebruiken om het voor je te regelen. Zo wordt gebed tegenwoordig door veel christenen gezien. Ze kunnen er zelfs van getuigen dat ze om welvaart hebben gebeden en dat God hun welvaart heeft gegeven. Wat hebben ze ermee gedaan? Ze gingen eropuit en kochten nieuwe auto's, nieuwe huizen, nieuwe apparaten, alles nieuw. Ze leefden op een manier die volgens de woorden van Jezus duidelijk niet aangenaam is voor God. Toch kunnen ze ervan getuigen dat God hun gebeden heeft verhoord. Ze kunnen ervan getuigen dat dit werkelijk werkt, dat dit werkelijk iets goeds is, omdat God het heeft gezegd: ze vroegen erom en Hij gaf het hun. Maar ze houden er geen rekening mee dat God hun kan geven waar ze om vragen en tegelijk hun ziel kan laten verkommeren.

19

Rijkdom als beproeving en tuchtiging

Er zijn mensen die God in zekere zin daadwerkelijk tuchtigt door hun te geven waar ze om vragen en hen op de proef te stellen. Mijn schoonvader, die op twee verschillende momenten in zijn leven miljonair is geweest en bij twee afzonderlijke gelegenheden een miljoen heeft verdiend, is van mening dat rijkdom geen zegen van God is. Hij zegt dat het een beproeving is. Wanneer God je rijkdom geeft, is dat niet om je te zegenen, maar om je op de proef te stellen en te zien hoe geestelijk je werkelijk bent. Hij wil zien of je er een goede rentmeester over zult zijn of dat je zult vervallen tot zelfzuchtige genotzucht.

Hij is een interessant figuur. Hij is natuurlijk de vader van mijn vrouw. Mijn vrouw vertelde me dat hij en zijn vrouw allebei slechte ogen hebben. Zelfs toen hij miljonair was, ging hij niet naar een optometrist om een bril op sterkte te laten aanmeten. Hij ging naar Woolworth's en kocht daar voor drie dollar, of iets dergelijks, zo'n vergrootbrilletje. Het zijn halve brillen, zodat hij tegelijk kon lezen en naar het nieuws kon kijken. Hij koopt van die goedkope brillen, draagt goedkope kleren en rijdt in een goedkope auto. Het is best grappig. Niemand zou, als hij hem zag, vermoeden dat hij miljonair was. Dat is hij nu niet meer, maar zelfs toen hij miljonair was, leefde hij altijd zo. Ik geloof dat dit komt doordat hij begrijpt dat als God geld geeft, het een beproeving is om te zien of je er een goede rentmeester over zult zijn of dat je gewoon zelfzuchtig zult worden.

In dit geval gaf God hun waar ze om vroegen, en het was niet goed voor hen. Dat is bij veel christenen het geval geweest. God geeft hun rijkdom en die richt hen te gronde. Die vernietigt hun geestelijke leven. Het laat ons zien hoe noodzakelijk het voor ons is om overeenkomstig de wil van God te bidden, in plaats van te proberen gebed te zien als een middel om onze eigen wil te laten geschieden en onze begeerten vervuld te krijgen.

Er staat in Jakobus 4:

U hebt niet, omdat u niet bidt. U bidt wel, maar ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt: u wilt het gevraagde aan uw begeerten besteden.

JAKOBUS 4:2-3

Het enige wat erger is dan iets vanuit je begeerten vragen en het niet ontvangen, is iets vanuit je begeerten vragen en het wel ontvangen. God zal je dikwijls uit barmhartigheid onthouden waar je om vraagt, omdat Hij weet dat het niet goed voor je is. Maar als je Hem maar genoeg blijft lastigvallen, geeft Hij het je misschien toch. Als je klaagt en je gezindheid daarin verkeerd is, en als je God probeert te manipuleren door beloften uit de Schrift zo te verdraaien dat God dit wel moet doen, zegt God

misschien gewoon: 'Goed, Ik zal het doen. Ik zal doen wat je hebt gezegd.' Maar in veel gevallen is het een beproeving en een oordeel, en het komt hun ziel of hun geest niet ten goede.

Maar zij vergaten spoedig Zijn werken. Zij wachtten niet op Zijn raad, en werden met gulzigheid bevangen in de woestijn; zij stelden God op de proef in de wildernis. Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren.

PSALMEN 106:13-15

20

Korach en het gouden kalf

Zij werden jaloers op Mozes in het kamp, en op Aäron, de heilige van de HEERE. De aarde opende zich en verslond Dathan en bedolf de aanhang van Abiram.

PSALMEN 106:16-17

Dit verwijst naar de opstand van Korach. Korach was een Leviet die vond dat Aäron en Mozes te veel gezag naar zich toetrokken. Hij besepte niet dat God hen had aangesteld. Of, als hij dat wel besepte, probeerde hij dat feit te verdoezelen. Hij wilde evenveel gezag hebben als zij. God was boos, want het was natuurlijk God Die Mozes en Aäron had aangesteld, en niet een mens. Daarom opende God de aarde en verzwoeg Hij Korach en zijn metgezellen. Dathan en Abiram, die hier worden genoemd, waren metgezellen van Korach, want zij waren jaloers op Mozes. Er wordt dus verteld hoe God hun Zijn oordelen liet zien. Er staat:

Een vuur brandde onder hun aanhang, een vlam verzengde de goddelozen.

PSALMEN 106:18

Dat gebeurde ook toen de aarde zich opende. Er was vuur in het kamp, dat zich erdoorheen verspreidde en de huizen en gezinnen van veel van de goddeloze mensen die in opstand waren gekomen, verteerde.

Er staat:

Zij maakten een kalf bij de Horeb en bogen zich neer voor een gegoten beeld.

PSALMEN 106:19

Horeb is de berg Sinaï, waar de wet werd gegeven. Terwijl Mozes op de berg de wet ontving, maakten zij het gouden kalf en aanbaden zij het gegoten beeld.

Zij ruilden hun Eer in voor het evenbeeld van een rund, dat gras eet.

PSALMEN 106:20

Deze uitspraak is zo geformuleerd dat ze verbazing en afkeer zou moeten oproepen: zij veranderden de heerlijkheid van God in het beeld van een dier.

De apostel Paulus nam juist deze woorden over. Het lijdt zelfs geen twijfel dat hij naar dit vers verwees toen hij in Romeinen hoofdstuk 1 sprak over de neergang van degenen die de waarheid in ongerechtigheid onderdrukken, en over het feit dat zij God kenden maar de kennis van God niet wilden vasthouden. Er staat:

en hebben zij de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door een beeld dat lijkt op een vergankelijk mens, op vogels en op viervoetige en kruipende dieren.

ROMEINEN 1:23

wat duidelijk een verwijzing naar dit vers is. Zij veranderden hun heerlijkheid, waarmee God wordt bedoeld, in de gedaante van een os.

Er staat:

21

Mozes pleit voor het schuldige volk

Zij vergaten God, hun Heiland, Die grote dingen gedaan had in Egypte, wonderen in het land van Cham, ontzagwekkende dingen bij de Schelfzee.

PSALMEN 106:21-22

Alles wat God voor hen had gedaan, vergaten zij. Er staat:

Hij zei dat Hij hen zou wegvagen. Als Mozes, Zijn uitverkorene, niet voor Zijn aangezicht in de bres had gestaan om Zijn grimmigheid af te wenden, dan zou Hij hen te gronde gericht hebben.

PSALMEN 106:23

Vers 23 verwijst naar het feit dat God, toen zij het gouden kalf maakten, tegen Mozes zei dat Hij de Joden zou vernietigen en uit Mozes zelf een nieuw volk zou maken, dat groter zou zijn dan het volk dat Hij al uit de Joden had gemaakt. Mozes was trouw aan de beloften die God aan Abraham had gedaan. Hij beseftte dat dit niet goed zou zijn en ging voor het volk staan om voor hen te pleiten.

Dit verhaal levert sommige mensen problemen op, omdat het klinkt alsof God van plan was Zijn belofte aan Abraham te breken en Mozes Hem daarvan afpraatte. Maar ik vat dit zo op, dat God Mozes betrok bij een bediening van voorbede. Hij stelde Mozes feitelijk op de proef om te zien of Mozes op dit nieuwe aanbod zou ingaan, of dat Mozes zou vasthouden aan de beloften die eerder waren gedaan. God stemde heel snel met Mozes in toen Mozes zei:

Nu dan, of U toch hun zonde wilde vergeven! Maar indien niet, schrap mij alstublieft uit Uw boek, dat U geschreven hebt.

EXODUS 32:32

God zei toen:

Toen kreeg de HEERE berouw over het kwaad dat Hij gesproken had Zijn volk te zullen aandoen.

EXODUS 32:14

Het lijkt erop dat God niet met veel moeite overgehaald hoefde te worden. Hij dreigde dit in wezen te doen om Mozes de gelegenheid te geven voorbede te doen en een bediening van voorbede op zich te nemen. En God verhoorde hem.

22

Het beloofde land verworpen

Wanneer er dan in vers 24 staat dat zij het aangename land verachtten, verwijst dat naar het moment waarop de verspieters naar Kanaän werden gestuurd. Tien van hen kwamen terug met een ongunstig verslag. Hoewel zij ermee instemden dat het een aangenaam land was en, zoals ik al zei, overvloeiend van melk en honing, verachtten zij het toch. Zij achtten het van weinig waarde. Zij verlangden er niet naar, omdat zij vonden dat het te veel zou kosten om te proberen het te veroveren. Zij dachten zelfs dat zij het niet konden veroveren vanwege de grootte en kracht van de toenmalige bewoners. Zij vertrouwden dus niet op God. Zij achtten het land niet waardevol genoeg om het erop te wagen God te vertrouwen, erheen te trekken en het in bezit te nemen. In zekere zin verachtten zij dus het aangename land, of achtten zij het van weinig waarde.

Zij versmaadden het begerenswaardige land, zij geloofden Zijn woord niet, maar zij morden in hun tenten; naar de stem van de HEERE luisterden zij niet.

PSALMEN 106:24-25

Dat wil zeggen: Zijn stem had hun gezegd, Zijn woord had hun gezegd, dat Hij hun het land zou geven, maar zij luisterden daar niet naar. Zij geloofden het niet. Zij handelden er niet naar.

Daarom hief Hij Zijn hand tegen hen op en zwoer dat Hij hen zou neervellen in de woestijn, dat Hij hun nageslacht zou neervellen onder de heidenvolken en hen zou verstrooien door de landen. Ook koppelden zij zich aan Baäl-Peor, zij aten de offers voor de doden.

PSALMEN 106:26-28

23

Bileam en de verleiding bij Baäl-Peor

Dit gebeurde tijdens de veertig jaar van omzwervingen nadat zij hadden geweigerd het land Kanaän binnen te trekken. God stuurde hen terug en liet hen nog eens 38 jaar door de woestijn rondzwerven, totdat hun hele generatie gestorven was. In die tijd vond het voorval met Baäl-Peor plaats. Dat heeft te maken met het verhaal van Bileam.

Je herinnert je hoe Bileam door Balak, de koning van Moab, werd ingehuurd om de Joden te vervloeken, en God zei tegen Bileam:

Toen zei God tegen Bileam: U mag niet met hen meegaan, u mag dat volk niet vervloeken, want het is gezegend.

NUMERI 22:12

Maar Balak bood Bileam geld aan om hen te vervloeken, en hij wilde dat geld hebben. In het Nieuwe Testament wordt ons verteld dat Bileam het loon van de ongerechtigheid liefhad. Dat wil zeggen: hij hield van het geld, en daarom zocht hij toch naar een manier om hen te vervloeken.

Elke keer dat Bileam op een berg stond, uitkeek over de Joden en van plan was hen te vervloeken, raakte hij in trance, en kwamen er zegeningen uit zijn mond in plaats van vervloeking. En dus zei Balak, de koning die hem had ingehuurd:

Toen zei Balak tegen Bileam: Als u het volk beslist niet wilt vervloeken, zegen het dan in ieder geval ook niet.

NUMERI 23:25

En Bileam zei:

Toen zei Bileam tegen Balak: Zie, ik ben nu naar u toe gekomen; zal ik nu echter ook maar iets kunnen spreken? Het woord dat God mij in de mond legt, zal ik spreken.

NUMERI 22:38

Maar omdat Bileam het geld wilde hebben, vond hij een manier waarop hij hen kon vervloeken. Hij zei:

Zie, zij waren door de raad van Bileam voor de Israëlieten de aanleiding tot trouwbreuk tegen de HEERE, in het geval van Peor, waardoor de plaag kwam onder de gemeenschap van de HEERE.

NUMERI 31:16

Dat is dus de raad die Bileam gaf en die Balak uitvoerde. Bileams redenering was:

Zo zal hun eigen God hen vervloeken. Ik kan hen niet vervloeken, maar als je hen tot afgoderij en ontucht verleidt, zal hun eigen God hen vervloeken. En zo bereik je toch je doel.

Bileam wist uiteindelijk toch voor zijn raad betaald te worden. Daarom zegt het Nieuwe Testament dat hij het loon van de ongerechtigheid liefhad.

24

Pinehas maakt een einde aan de plaag

Daar wordt hier naar verwezen, naar dit verhaal over Baäl-Peor. Vanwege deze zonde, waartoe de Joden door de raad van Bileam werden verleid, kwamen de Moabitische vrouwen inderdaad bij hen. Ze begonnen de mannen te verleiden. Er vond op grote schaal ontucht plaats, en daarna afgoderij: ze gingen Baäl en dergelijke aanbidden. God zond een plaag door het kamp om het volk te treffen, precies zoals Bileam had gezegd dat Hij zou doen. Hij bracht een vloek over het volk.

Maar de plaag werd gestopt toen Pinehas, de zoon van Aäron, twee mensen zag, een Israëlitische man en een Moabitische vrouw, die openlijk, voor de ogen van iedereen, regelrecht de tent van de man binnengingen om ontucht te bedrijven. Pinehas rende met een speer de tent binnen en stak die dwars door hen beiden heen, terwijl ze op heterdaad betrapt waren. Het is nogal een gruwelijk verhaal, zoals veel verhalen in de Bijbel zijn, maar het zijn ware verhalen.

God had er behagen in. De ijver van Pinehas werd in zijn voordeel vermeld, zoals we zelfs hier in dit verslag zullen zien, omdat hij de plaag stopte. Dat wil zeggen: hij voltrok een representatieve daad van oordeel over de zonde die was begaan. Hij maakte een einde aan de zonde en aan de plaag, want daarna zou niemand anders hiermee doorgaan. Ze wilden niet ook met een speer doorstoken worden. Zo bracht Pinehas de vrees voor God onder het volk. Ze bekeerden zich van hun zonde en de plaag hield op.

Bij de beschrijving van dit voorval bij Baäl-Peor staat in vers 28:

Ook koppelden zij zich aan Baäl-Peor, zij aten de offers voor de doden.

PSALMEN 106:28

Daarmee worden waarschijnlijk dode afgoden bedoeld, de offers die gebracht werden aan goden die niet leefden.

Zij verwekten de HEERE tot toorn met hun daden, zodat er een plaag onder hen uitbrak.

PSALMEN 106:29

Met 'de HEERE' wordt God bedoeld; 'hun daden' kan hier ook worden weergegeven als 'hun activiteiten'.

Toen stond Pinehas op en oefende gericht en de plaag werd tot stilstand gebracht.

PSALMEN 106:30

Of gestopt.

Het is hem gerekend tot gerechtigheid, van generatie op generatie, tot in eeuwigheid.

PSALMEN 106:31

25

Gerechtigheid bij Pinehas en Abraham

Dat is een interessante uitspraak in vers 31: dat de ijver van Pinehas bij het voltrekken van het oordeel hem als gerechtigheid werd toegerekend. Dat zijn precies dezelfde woorden die over Abraham worden gezegd: dat zijn geloof hem als gerechtigheid werd toegerekend.

Het is interessant dat de apostel Paulus in het Nieuwe Testament vaak Genesis 15:6 citeert, waar staat:

En hij geloofde in de HEERE, en Die rekende hem dat tot gerechtigheid.

GENESIS 15:6

en dat hij dit citeert om aan te tonen dat wij door geloof gerechtvaardigd worden. Hij citeert nooit dit vers, dat bijna hetzelfde is verwoord, waar de ijver van Pinehas hem als gerechtigheid werd toegerekend. Dat zou willekeurig kunnen lijken. Het zou kunnen lijken alsof Paulus die ene verwijzing in het Oude Testament uitkiest die bij zijn doel past en de andere negeert.

Maar er is een reden waarom hij vermeldt dat Abraham vanwege zijn geloof als rechtvaardig werd gerekend, en niet vermeldt dat Pinehas vanwege zijn ijver en zijn oordeel als rechtvaardig werd gerekend. Paulus benadrukt dat de weldaden die aan Abraham waren beloofd, terechtgekomen zijn bij mensen die de weg zijn gegaan die Abraham ging, die het geloof van Abraham hadden. De manier waarop Abraham als rechtvaardig werd gerekend, is veel belangrijker dan de manier waarop Pinehas dat werd, omdat er geen bijzondere beloften aan Pinehas of aan zijn nageslacht werden gedaan. De verbonden werden niet met die man gesloten, en daarom vormden zijn kinderen slechts een van de minder belangrijke families. Ze waren een van de priesterlijke families, maar slechts een van de vele families in Israël, terwijl heel Israël van Abraham afstamde.

Paulus benadrukt dat de ware kinderen van Abraham, de ware kinderen van het verbond, degenen zijn die op dezelfde manier als rechtvaardig werden gerekend als Abraham. Het zou geen zin hebben om te benadrukken dat Pinehas vanwege zijn ijver als rechtvaardig werd gerekend, en ons wordt niet gezegd dat wij de ijver van Pinehas bij het oordelen van zondaars moeten navolgen. Het is niet de bedoeling dat wij in onze tijd speren door ontuchtplegers heen steken.

De Bijbel zegt in 1 Korinthe 5 zelfs dat we niet over hen horen te oordelen. Hij zegt dat we over hen moeten oordelen als ze in de gemeente zijn. Maar Paulus zegt:

Het is toch niet aan mij om hen die buiten zijn te oordelen?
Oordeelt u immers niet alleen hen die binnen zijn?

1 KORINTHE 5:12

Het punt is dat Pinehas liet zien dat hij een juiste gezindheid tegenover God en ijver voor God had, doordat hij deze mensen doorstak. Dat werd hem tot gerechtigheid gerekend. Dat wil zeggen, het werd hem ten goede gerekend. Zijn gerechtigheid werd zichtbaar in die daad. Maar de manier waarop Pinehas rechtvaardig werd gerekend, wordt ons niet als voorbeeld voorgehouden. De manier waarop Abraham rechtvaardig werd gerekend, is veel meer van toepassing op onze eigen situatie, zoals Paulus in zijn geschriften duidelijk maakt.

26

Mozes zondigt bij het water van Meriba

In vers 32 staat:

Zij maakten Hem zeer toornig bij het water van Meriba, het verging Mozes slecht omwille van hen.

PSALMEN 106:32

oftewel bij Meriba. Dat is de plaats waar er water uit de rots werd gegeven. We zien al deze gevallen waarin ze God tot toorn verwekten. In vers 14 verlangden ze hevig naar vlees. In vers 19 maakten ze een kalf. In vers 28 verbonden ze zich met Baäl-Peor. En nu staat er in vers 32:

Ze maakten Hem kwaad bij het water van de ruzie.

Ze klaagden dat God hen de woestijn in had gebracht, dat ze zouden sterven en dat ze geen water hadden.

Want zij tergden zijn geest, zodat hij met zijn lippen
ondoordachte woorden sprak.

PSALMEN 106:33

Dit betekent dat Mozes het geklaag van deze mensen zo beu werd. Nadat God hun zoveel barmhartigheid had betoond, bleven ze tegen God klagen en tegen God in opstand komen. Mozes werd het zo beu dat hij zichzelf niet in bedwang hield. Hoewel God hem had gezegd om de tweede keer alleen maar naar buiten te gaan en tot de rots te spreken, ging hij woedend naar buiten. Hij sprak niet tot het volk met de kalmte die God van hem verwachtte. In plaats daarvan sloeg hij op de rots. Hij zei:

En Mozes en Aäron riepen de gemeente voor de rots bijeen, en hij
zei tegen hen: Luister toch, ongehoorzamen, zullen wij voor u uit
deze rots water voortbrengen?

NUMERI 20:10

En hij sloeg erop. De Engelse parafrase van de spreker formuleert Mozes' vraag als een vraag over het opnieuw slaan van de rots; de HSV noemt het slaan pas in het volgende vers en formuleert de vraag anders.

Later nam God hem apart en zei: 'Mozes, dat was niet wat Ik je had opgedragen.' Het liep slecht af voor Mozes, want daardoor mocht hij het Beloofde Land niet binnengaan. Maar de schrijver geeft hier natuurlijk aan dat Mozes dit slechte lot onderging doordat het volk hem tergde, vanwege de opstandigheid van het volk. Er staat:

Ze maakten hem zo kwaad dat hij er zomaar iets uitflapte.

Daarom liep het door hun toedoen slecht af voor Mozes.

Mozes had veel voor hen gedaan. God had hem gebruikt om hen te bevrijden, hij had vaak zijn leven voor hen ingezet en hij was zelfs voor hen ten beste gekomen toen God hen wilde uitroeien. Ze waren hem dus veel verschuldigd. Hij was als een vader met drie miljoen kinderen die hij grootbracht. Hij probeerde hen te leiden, probeerde hun goede leiding te geven en probeerde hen veilig te houden. Toch bracht hun opstandigheid zelfs hem in moeilijkheden. Ondanks alle gunst die hij de Israëlieten had betoond, brachten ze hem in moeilijkheden door hem zo te tergen dat hij onbezonnen sprak. En toen liep het slecht met hem af.

27

Vermenging met de Kanaänieten

Dan staat er in vers 34:

Zij vaagden de volken niet weg, zoals de HEERE hun bevolen had;

PSALMEN 106:34

Dat gebeurde na de dagen van Mozes, toen Jozua het volk Kanaän binnenleidde. Ze vernietigden genoeg volken om het hele land in bezit te nemen. Dat is waar. Maar ze lieten sommige volken voortbestaan. De Jebusieten in Jeruzalem bleven daar bijvoorbeeld wonen tot David hen enkele eeuwen later uitroeide. David leefde waarschijnlijk drie of vier eeuwen na de tijd van Jozua. Gedurende die eeuwen woonden de Jebusieten, die Kanaänieten waren, nog steeds in Jeruzalem. Er waren nog veel andere Kanaänitische stammen die niet volledig waren uitgeroeid.

De Joden trokken het land binnen. In plaats van te doen wat God had gezegd en alle Kanaänieten uit te roeien, roeiden ze er slechts genoeg uit om overal waar ze wilden hun steden te kunnen bewonen. Ze namen het over. Maar toen ze eenmaal een plaats van rust hadden en op een plaats waren gekomen waar ze zich op hun gemak voelden, wilden ze niet meer ten strijde trekken. Daarom lieten ze de andere Kanaänieten vreedzaam tussen hen wonen, terwijl God hun had gezegd dat niet te doen. God had

hen gewaarschuwd dat als ze ook maar enige Kanaänieten in het land achterlieten, die Kanaänieten hen tot hun afgodische godsdiensten zouden verleiden. Dat is precies wat er gebeurde en wat hier wordt vermeld.

Er staat:

Zij vaagden de volken niet weg, zoals de HEERE hun bevolen had; maar zij vermengden zich met de heidenvolken en leerden hun gebruiken.

PSALMEN 106:34-35

Dat is wat God had gezegd dat er zou gebeuren.

Zij dienden hun afgoden, die hun tot een valstrik werden.

PSALMEN 106:36

Zo zien we telkens opnieuw hoe het volk tekortschoot en ongehoorzaam was en niet leefde naar wat God hun had opgedragen, ondanks al Zijn goedheid tegenover hen.

28

Kinderoffers en geestelijke ontrouw

Bovendien offerden zij hun zonen en hun dochters aan de demonen.

PSALMEN 106:37

Dat zij hun eigen kinderen op altaren aan Molech offerden, is zo afschuwelijk dat wij ons nauwelijks kunnen voorstellen dat mensen ooit zo iets deden. Vooral mensen die als beschaafd beschouwd zouden worden, mensen die wetten en alles hadden, zoals de Joden dat hadden. Toch deden ze het. Het laat zien hoe diep de mens in verdorvenheid kan wegzinken zonder Gods ingrijpen. Zelfs met Gods ingrijpen, doordat Hij hun wetten en bepalingen gaf, zonken ze nog steeds tot die diepte van verdorvenheid.

Dat was wat de Kanaänieten deden. Ze aanbaden Molech en verbrandden hun kinderen levend in de armen van dit koperen beeld — hun baby's — en brachten kinderooffers. De Joden raakten daadwerkelijk bij zulke dingen betrokken omdat ze de Kanaänieten niet uitroelden. Ze voelden zich tot die godsdienst aangetrokken.

Je zou kunnen zeggen: „Waarom zouden mensen zich aangetrokken voelen tot zo'n afschuwelijke, demonische godsdienst?” Het antwoord is dat die vleeselijk en geestelijk was. Er zaten demonen achter die zeer verleidelijk waren en mensen erin meetrokken. Je vraagt je misschien af waarom mensen eropuit gaan, dronken worden en zo hun leven verwoesten. Of waarom ze heroïneverslaafd worden, PCP gebruiken of iets anders nemen dat hun verstand voorgoed zal verwoesten. Waarom zouden mensen dat doen? Het is duidelijk dat ze niet rationeel denken. Ze worden op een irrationele manier meegesleept door geestelijke misleiding en geestelijke machten.

Dat is wat mensen hierin meetrok. Ook ging de aanbidding van Molech gepaard met veel immoraliteit, veel orgieën en dergelijke. Dat sprak het vlees meer aan dan de zuivere, heilige godsdienst die God hun voorhield. Die dingen brachten de Joden ertoe dit afschuwelijke offer van kinderen aan Molech te brengen.

Zij vergoten onschuldig bloed, het bloed van hun zonen en dochters. Zij offerden hen aan de afgoden van Kanaän, zodat het land door deze bloedschulden ontheiligd werd. Zij verontreinigden zichzelf door hun werken, zij bedreven hoererij door hun daden.

PSALMEN 106:38-39

Deze uitdrukking, andere goden achterna hoereren, komt vaak voor bij de profeten. Ze verwijst naar het beeld dat de Joden als het ware Gods vrouw moesten zijn. Hij was voor hen een echtgenoot en zij waren Zijn vrouw. Daarom kwam hun aanbidding alleen Hem toe. Zoals een vrouw alleen met haar echtgenoot seksuele omgang hoort te hebben en met niemand anders, zo moesten de Joden alleen Jehovah aanbidden en niemand anders. Maar ze gingen werkelijk hoereren, als een vrouw die eropuit zou gaan en seksuele omgang met een andere man zou hebben. Dat deden ze. Ze aanbaden andere goden. Daarom waren ze prostituees, overspelige vrouwen. Het volk werd

overspelig. Geestelijk overspel wordt vaak genoemd bij de profeten en het verwijst altijd naar dit feit: ze aanbaden andere goden en schonden hun verbond met hun echtgenoot, de ware God.

29

Straf, bevrijding en terugkeer uit ballingschap

Dat was vers 39. Vers 40 zegt:

Daarom ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Zijn volk, Hij had een afschuw van Zijn eigendom. Hij gaf hen in de hand van de heidenvolken; wie hen haatten, heersten over hen. Hun vijanden onderdrukten hen, zij werden vernederd onder hun hand.

PSALMEN 106:40-42

Dit gaat over de kortere perioden van onderdrukking in de tijd van de Richteren. Je herinnert je het verhaal van de Richteren. Vanwege de afgoderij van de Joden liet God de Filistijnen, de Moabieten, de Midianieten of een andere stam opkomen. Die onderdrukten hen dan een tijdlang, totdat de richters opstonden. Daar verwijst dit naar.

Hij redde hen vele keren, zij echter tergden Hem door hun plannen en raakten uitgeteerd door hun ongerechtigheid. Toch zag Hij hun benauwdheid, toen Hij hun roepen hoorde.

PSALMEN 106:43-44

Dat wil zeggen: iedere keer dat ze zich leken te bekeren, zond Hij een richter om hen te bevrijden en gaf Hij hun opnieuw een periode van vrijheid. Daarna zondigden ze weer en doorliepen ze dezelfde cyclus.

Hij dacht hun ten goede aan Zijn verbond; Hij had berouw, naar Zijn grote goedertierenheid. Daarom bewees Hij hun barmhartigheid bij allen die hen als gevangenen hadden weggevoerd.

PSALMEN 106:45-46

Dit zou de Babylonische ballingschap zijn. Nadat ze als gevangenen naar Babylon waren weggevoerd, kregen de Perzen, die Babylon veroverden, medelijden met hen en gaven hun de kans om naar hun eigen land terug te keren. Zelfs daarin was God trouw, toen Hij hen strafte. Hij zorgde ervoor dat zelfs hun gevangennemers medelijden met hen kregen. Dat deed Hij met Cyrus, de Perzische koning, die medelijden met hen kreeg en hen vrijliet.

Dit gaat duidelijk voorbij aan de tijd van de Richteren, want de onderdrukkers uit die tijd hadden geen medelijden met hen. Maar later waren het de veroveraars van Babylon, de Perzen, die medelijden met hen kregen en hen naar huis stuurden.

Dan eindigt hij met een gebed:

Verlos ons, HEERE, onze God, breng ons bijeen vanuit de heidenvolken, opdat wij Uw heilige Naam loven en ons beroemen in Uw lof.

PSALMEN 106:47

Blijkbaar waren velen van hen ten tijde van dit schrijven nog steeds verspreid als gevolg van de Babylonische ballingschap.

Geloofd zij de HEERE, de God van Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid; laat heel het volk zeggen: Amen. Halleluja!

PSALMEN 106:48

Zoals je misschien al had geraden, is dit het einde van weer een van de vijf boeken. Dit is het einde van het vierde boek. Psalm 107 begint dus het vijfde, langste en laatste boek van de Psalmen, waar we de volgende keer aan toe zullen komen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Psalmen 107:2
- Psalmen 89:2
- Romeinen 3:4
- Johannes 20:25
- Psalmen 105:1-2
- Psalmen 105:3-8
- Genesis 8:1
- Psalmen 105:9
- Psalmen 105:9-10
- Psalmen 105:11
- Psalmen 105:12
- Psalmen 105:13
- Psalmen 105:14-15
- Genesis 20:7
- Psalmen 105:16-23
- Psalmen 105:24
- Psalmen 105:25-27
- Psalmen 105:28-32
- Psalmen 105:33
- Psalmen 105:34
- Psalmen 105:35
- Psalmen 105:36
- Psalmen 105:37
- Psalmen 105:38
- Psalmen 105:39
- Psalmen 105:40

- Psalmen 105:41
- Psalmen 105:42-44
- Spreuken 13:22
- Psalmen 105:45
- Psalmen 106:1
- Psalmen 136:1
- 2 Kronieken 20:21
- Psalmen 106:2
- Psalmen 105:2
- Psalmen 106:3-5
- Psalmen 106:6-7
- Markus 8:15
- Markus 8:16
- Markus 8:17-20
- Markus 8:21
- Exodus 14:11-12
- Psalmen 106:8-12
- Psalmen 106:13-15
- Psalmen 104:27
- Psalmen 104:25-28
- Psalmen 106:14
- Psalmen 106:15
- 1 Johannes 5:14
- Psalmen 84:12
- Johannes 15:7
- Markus 11:24
- Jakobus 4:2-3
- Psalmen 106:16-17
- Psalmen 106:18
- Psalmen 106:19
- Psalmen 106:20
- Romeinen 1:23
- Psalmen 106:21-22
- Psalmen 106:23

- Exodus 32:32
- Exodus 32:14
- Psalmen 106:24-25
- Psalmen 106:26-28
- Numeri 22:12
- Numeri 23:25
- Numeri 22:38
- Numeri 31:16
- Psalmen 106:28
- Psalmen 106:29
- Psalmen 106:30
- Psalmen 106:31
- Genesis 15:6
- 1 Korinthe 5:12
- Psalmen 106:32
- Psalmen 106:33
- Numeri 20:10
- Psalmen 106:34
- Psalmen 106:34-35
- Psalmen 106:36
- Psalmen 106:37
- Psalmen 106:38-39
- Psalmen 106:40-42
- Psalmen 106:43-44
- Psalmen 106:45-46
- Psalmen 106:47
- Psalmen 106:48

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.